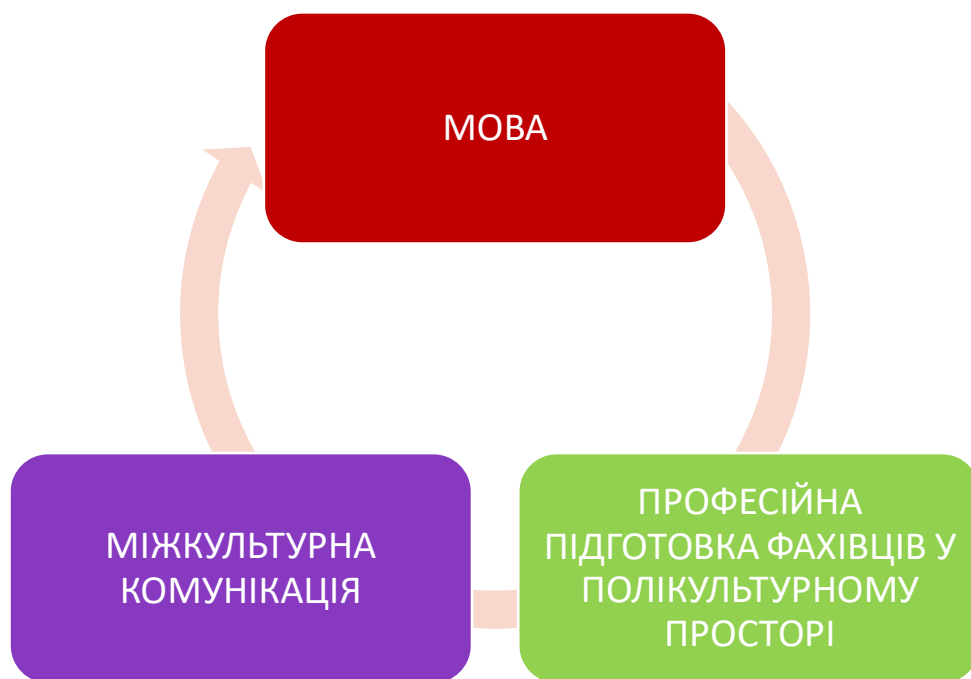

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І

ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

ХАРБІН – 2025

ОДЕСА – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К.Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Намсеульський Університет (Республіка Корея)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2025

Одеса – 2025

УДК: 378:81'25-027.512(062.552)

Авторський знак: А43

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 16 від 29 травня 2025 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 8. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2025 – 136 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2025

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	11
СЕКЦІЯ I. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	13
<i>Беляєвська Вікторія</i> . Специфіка перекладу фразеологічних одиниць.....	13
<i>Chen Haixia, Wu Xuan</i> . Ethical Risks of AI Translation: Toward a Global Governance Framework...16	16
<i>Ding Xin</i> . Cultural and Artistic Factors of Proverbs Representation in the Scale of Translation of a Literary Text.....	17
<i>Дерік Ілона</i> . Комп'ютерний переклад: виклики та перспективи.....	20
<i>Fan Yingfang</i> . A Study of Mechanism of AI-Empowered Adaptive Cross-Cultural Narrative Text Generation: Taking International Communication of Excellent Spiritual Heritage of Heilongjiang as an Example.....	22
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 于奇加</i> 十九至二十世纪之交中国钢琴演奏的起源.....	23
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 胡易</i> . 论课外教育机构中学生音乐价值观的形成方法.....	24
<i>Gao Heyue</i> . A Comparative Study on the Translation of Culture-Loaded Words in the Joy Luck Club from the Perspective of Functional Translation Theory.....	30
<i>聂玉环</i> . 电影《长安三万里》唐诗英译的海外传播与译介探究.....	31
<i>Iliadi Alexander I</i> . Interpretation of the «Dark» Textual Elements and Etymology.....	32
<i>Korolyova Natalia Livievna</i> . Conceptual Connections as a Translation Problem (The Concept “Lord” as an Example)	35
<i>Popova Oleksandra</i> . Synergism in Translation of Economic and Legal Documents in the Academic Sphere: Distinctive Parameters (on the Material of English, German, Chinese and Ukrainian)	38
<i>Сонко Юрій</i> . Проблеми використання нейромереж у перекладі художніх текстів з української мови англійською.....	42
<i>孙岩, 刘丹</i> . 生态翻译学视角下许渊冲英译古诗翻译研究 – 以杜甫《登高》为例.....	45
<i>Li Yueteng</i> . Polysystemic Perspective on Li Wenjun’s Translation of the Sound and the Fury.....	46
<i>Любимова Світлана</i> . Переклад у світлі комунікативно-когнітивної парадигми лінгвістики.....	47
<i>Моргун Олександра</i> . Лінгвокультурна компетентність у китайсько-українському перекладі: формування та розвиток у системі вищої освіти.....	50
<i>Wang Huan</i> . Transcoding Strategies in Traditional Chinese Music Interpretation Study.....	55
<i>杨子怡</i> . 中国婚礼中新郎新娘身份建构的话语研究.....	56
<i>姚怡伊</i> . RCEP 与 WTO 协同推动数字经济发展的机制研究——以新加坡为例.....	58
<i>张祎鑫</i> . 翻译转换理论视角下环境科学文本翻译实践分析.....	60
СЕКЦІЯ II. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	61
<i>Avsheniuk Nataliia</i> . Benefits And Challenges of Using Chatgpt in English Language Learning by Higher Education Students: Ukrainian Context.....	61
<i>Ван Ченьсі</i> . Виховання підлітків засобами народного музичного мистецтва Китаю.....	64
<i>陈丽, 康晓芸</i> . 文学作品的地域文化表现——以《金上京史话》为例.....	67
<i>Glushchenko Volodymyr</i> . Tocharians and Their Languages: Linguohistoriographic Aspect.....	68
<i>Гуданич Наталія</i> . Педагогічний хакатон як засіб розвитку ініціативності суб'єктів освітнього процесу.....	72
<i>Kurasova Nataliya, Andrushchenko Anna</i> . The Role of Journalists in Shaping Public Opinion During Crisis Situations.....	76
<i>Лі Сюелу, Хуан Юйцзе</i> . Мультимодальні стратегії у навчанні східних мов як інструмент формування міжкультурної компетенції.....	79
<i>Li Shangyu</i> . Analysis of Chinese Female Discourse Power Changes in The Woman Warrior.....	81
<i>Liu Jiaxin</i> . Pragmatic Analysis of University Students’ Wechat Nicknames.....	82

Актуальні проблеми сучасного перекладознавства: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 травня 2018 року, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 6–9.

4. Шевченко, І. С. (2006). Дискурс і когнітивно-комунікативна парадигма лінгвістики. У У.О. Тараненко, *Мова. Людина. Світ. До 70-річчя проф. М. Кочергана*, (148–156). Київ: Видавничий центр КНЛУ.

5. Nida, E. A. (1998). *Language, culture and translation*. Inner Mongolia. University Press.

6. Risku, H. (2013). Cognitive Approaches to Translation. In Carol A. Chapellen (ed.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*. Blackwell Publishing Ltd. DOI: 10.1002/9781405198431.wbeal0145

7. Xiao, K. & Muñoz, R. (2020). Cognitive Translation Studies: Models and methods at the cutting edge. *Linguistica Antverpiensia, New Series: Themes in Translation Studies*, 19, 1–24.

Моргун Олександра

*доктор філософії, начальник відділу міжнародних зв'язків, асистента кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: лінгвокультурна компетентність, викладання, компетентнісний підхід, майбутніх перекладачів китайської мови.

Глобалізація та розширення українсько-китайських зв'язків підвищують попит на фахівців з перекладу, здатних бути ефективними посередниками між різними мовами і культурами. Сучасні дослідження вказують, що перекладач повинен передавати не лише зміст, але й культурний контекст повідомлення. Відтак, **лінгвокультурна компетентність** – інтегрована здатність оперувати мовними та культурними знаннями – стає однією з ключових складових професійної підготовки перекладачів китайської мови. Лінгвокультурна компетентність належить до базового спектра перекладацьких компетентностей, необхідних для успішного навчання і подальшої діяльності. Вона формується під час професійної підготовки шляхом засвоєння системи знань, умінь і досвіду та здатності застосовувати їх на практиці. Для перекладача з китайської мови така компетентність особливо актуальна через значні відмінності мовно-культурних систем Китаю та України (писемність, історико-філософський фон, реалії тощо).

Метою дослідження є окреслення методичних засад формування

лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови у закладах вищої освіти України. У роботі представлено визначення поняття та структуру цієї компетентності, проаналізовано особливості китайсько-українського перекладу в аспекті міжкультурної комунікації, а також наведено ефективні підходи до розвитку відповідних навичок у процесі фахової підготовки перекладачів.

Поняття та структура лінгвокультурної компетентності. У науковій літературі лінгвокультурну компетентність перекладача трактують як інтегральну якісну характеристику, що поєднує мовні знання і навички з розумінням культурного контексту. Це здатність перекладача оперувати *«інтегрованим комплексом знань і вмінь лінгвістичного та культурного характеру»* для досягнення комунікативної еквівалентності перекладу. Іншими словами, перекладач повинен бути двомовним і двокультурним фахівцем, обізнаним з мовними нормами і культурними реаліями обох сторін перекладу. Дослідники виділяють декілька компонентів (підкомпетентностей), що складають структуру лінгвокультурної компетентності перекладача китайської мови:

- **Культурно-просвітницька компетентність** – знання філософсько-релігійних чинників і світогляду (насамперед ідей конфуціанства) та розуміння національно-культурної спадщини обох країн.
- **Літературно-художня компетентність** – обізнаність із фольклором, класичною та сучасною літературою, образною мовою й естетичними цінностями китайської та української культур.
- **Порівняльно-культурологічна компетентність** – уміння зіставляти культурні явища, освітні традиції та соціокультурні норми Китаю й України, виявляти еквіваленти і лакуни (безеквівалентну лексику) при перекладі реалій.
- **Професійно-комунікативна компетентність** – власне перекладацькі вміння: високий рівень володіння китайською й українською мовами,

знання перекладацьких трансформацій, стилістичних відповідників, термінології, а також навички міжкультурної комунікації.

Наведені компоненти тісно пов'язані і проявляються комплексно під час перекладацької діяльності. Зокрема, переклад тексту з китайської мови вимагає одночасно розуміння його мовних особливостей і глибокого усвідомлення культурного підтексту. Наприклад, при перекладі китайської преси перекладач стикається з широким пластом специфічної лексики: сучасна розмовна мова *байхуа* (白话) співіснує з ідіомами *чен'юй* (成语) та архаїзмами класичної китайської *веньянь* (文言), часто насиченими філософськими відсилками. Для адекватного перекладу таких матеріалів потрібно врахувати філософське підґрунтя китайської лексики, наявність неологізмів, культурно забарвлених фразеологізмів, а також граматичні особливості (сталий порядок слів, відсутність еліптичних конструкцій, значущість модальних часток тощо). Отже, без сформованої лінгвокультурної компетентності – знання культурних контекстів і вміння застосувати відповідні перекладацькі стратегії – досягти змістової і стилістичної адекватності перекладу було б неможливо. Як зазначає М. Мадкур, сьогодні *«завдання перекладу полягає не просто в передачі інформації, але у транслюванні культури»*, що потребує від перекладачів умінь аналізувати соціокультурні аспекти тексту (релігійні, ідеологічні, політичні тощо) і бути своєрідними «міжкультурними комунікаторами».

Методичні підходи до формування компетентності у ЗВО. Формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови здійснюється в процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного та лінгвокультурологічного підходів. Компетентнісний підхід передбачає орієнтацію навчальних програм на результат у вигляді набутих компетентностей (знань, навичок і ставлень), а не лише засвоєння окремих дисциплін. Відповідно, освітні стандарти України та ЄС з перекладу наголошують на інтеграції мовної і культурної складових підготовки перекладачів. Зокрема, Європейська рамка компетентностей перекладача ЕМТ включає **«мовну і культурну компетентність»** як одну з ключових

компетентностей професійного перекладача.

Практика підготовки перекладачів китайської мови показує ефективність поєднання мовного та культурознавчого навчання. Анкетування, проведене серед українських викладачів і студентів-китаїстів під час пандемії, виявило однакову думку щодо необхідності посилення культурної складової освіти. Зокрема, **99% опитаних викладачів і 75% студентів** вказали на потребу глибшого висвітлення культурознавчих тем у курсах іноземної (китайської та англійської) мови, а **80% викладачів і 78% студентів** наголосили на важливості організації культурних заходів (днів культури, тематичних вечорів, проєктів тощо) у навчальному процесі. Респонденти підкреслили, що успішне навчання перекладу неможливе без *«гармонійної інтеграції мови і культури»* та позааудиторної практики міжкультурного спілкування. Ці результати узгоджуються з педагогічними умовами, визначеними у новітніх наукових працях. Зокрема, встановлено, що ефективне формування лінгвокультурної компетентності відбувається за реалізації таких дидактичних умов: (1) системне, комплексне та поетапне включення лінгвокультурних аспектів у програму навчання китайської мови; (2) відображення у змісті навчальних дисциплін філософсько-ідеологічних концептів, літературно-мистецької спадщини і національно-культурних цінностей Китаю та України; (3) поєднання аудиторної роботи з позааудиторними формами (культурні заходи, гуртки, проєкти) та стимулювання активної самостійної роботи студентів з оволодіння мовою і культурою. Відповідно до зазначених умов, у навчальних планах для китаїстів доцільно передбачити такі елементи, як-от: курс з країнознавства та міжкультурної комунікації; спецкурси з китайської літератури, історії, міфології; перекладацький практикум на матеріалі автентичних культурно маркованих текстів (фольклор, сучасні медіа, кіно тощо); залучення носіїв мови та інтерактивні форми навчання (дискусії, рольові ігри, проєктні роботи, онлайн-співпраця з китайськими студентами). Використання інформаційно-комунікаційних технологій також розширює можливості ознайомлення з культурою: наприклад, віртуальні музеї, онлайн-бібліотеки, платформи обміну

культурним досвідом. Важливо, щоб викладачі вміли добирати релевантний культурний матеріал і ефективно його презентувати, враховуючи рівень доступності для студентів та навчальні цілі.

Отримані за останні роки результати експериментальних досліджень підтверджують, що запропоновані методи сприяють підвищенню рівня лінгвокультурної компетентності. Зокрема, впровадження спеціально розробленої моделі навчання (з урахуванням згаданих вище компонентів і умов) дало змогу значно збільшити відсоток студентів із високим та достатнім рівнем сформованості цієї компетентності. Помітно покращилися показники обізнаності студентів у китайській культурі, здатності коректно інтерпретувати культурні реалії в текстах та добирати адекватні засоби перекладу. Таким чином, методика, що інтегрує мовну підготовку з культурознавчою, довела свою результативність у підготовці майбутніх перекладачів китайсько-української мовної пари. Як відзначають зарубіжні дослідники, важливо формувати у студентів перекладацьких відділень *«толерантність до невизначеності»* та гнучкість мислення, аби вони могли успішно долати міжкультурні бар'єри в перекладі. Саме такі особистісні якості, помножені на глибокі лінгвістичні й культурні знання, становлять основу професійної компетентності перекладача у сучасному мультикультурному просторі.

Висновки

Лінгвокультурна компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності перекладача, особливо у випадку таких віддалених мовно-культурних пар, як китайська та українська. Її формування вимагає цілеспрямованого методичного підходу в системі вищої освіти: інтеграції мовної і культурної підготовки, використання міждисциплінарних знань (лінгвістики, країнознавства, етнографії, теорії комунікації), а також активних методів навчання, наближених до реальних умов міжкультурної взаємодії. Дослідження останніх років засвідчили, що поєднання навчання мови із зануренням у культурний контекст істотно підвищує якість перекладу. Майбутні перекладачі, які оволоділи навичками аналізу культурних смислів, виявляються здатними не

лише правильно передати зміст іншомовного повідомлення, але й зробити його зрозумілим та прийнятним для цільової аудиторії, уникнувши міжкультурних непорозумінь. Отже, сформована лінгвокультурна компетентність забезпечує перекладачеві роль ефективного медіатора між культурами, що є запорукою успішної міжкультурної комунікації у перекладацькій практиці. Подальші наукові розвідки можуть зосередитись на розробці конкретних методик оцінювання рівня цієї компетентності у студентів та на впровадженні інноваційних технологій (зокрема, віртуальної реальності, ігор) для її розвитку. В цілому, підготовка перекладачів з акцентом на лінгвокультурну компетентність відповідає викликам сучасності і сприяє вихованню фахівців нового покоління, здатних успішно працювати в умовах глобалізованого, мультикультурного світу.

Література

1. Bogush, A., Korolova, T., & Popova, O. (2021). Development of University Students' Linguocultural Competence under Conditions of Coronavirus Pandemic: Ukrainian Dimension. *Advanced Education*, 17, 103–117.
2. Korolova, T., Popova, O., & Zhmayeva, N. (2021). Interpretation of the Chinese Press and Features of Its Translation into Ukrainian. *WISDOM*, 17(1), 70–78 (doi: 10.24234/wisdom.v17i1.422).
3. Liu, Q., Abdullah, T., & Kang, M. S. (2022). English Majors' Perceptions of Chinese-English Translation Learning and Translation Competence. *Arab World English Journal*, 13(4), 292–308.
4. Madkour, M. (2018). The Impact of Culture and Intercultural Competence on the Performance of Students in Translation. *RAIS Conference Proceedings*, November 2018, 92–108.
5. Morhun, O. O. (2023). Linguocultural competence of future Chinese translators: the current state of its development. *Scientific Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 1(142), 67–73.

Wang Huan

MA, Associate professor, School of Foreign Studies, HEU, Harbin, China

TRANSCODING STRATEGIES IN TRADITIONAL CHINESE MUSIC INTERPRETATION STUDY

Keywords: *interpretation, transcoding, traditional Chinese music, international communication.*

Guided by an interdisciplinary perspective and based on multidisciplinary theories, this paper deeply analyzes the current situation and difficulties of traditional Chinese music in the process of interpretation and transcoding, constructs and verifies the

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Підписано до друку з оригінал-макета 29.05.2025.

Формат 60×84 1

/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.

Обл.-вид. арк. 6,04. Ум. друк. арк. 147.

Тираж 300 прим.

Різографія.

Видавництво «Харбінський інженерний університет»
м. Харбін, вул. Наньтон, 145-1, район Наньган, 150001, КНР